

**ORTRUD MANN – EN FANTASI
OM SVERIGES FÖRSTA
KVINNLIGA DIRIGENT
—AV HANNA NYGREN**

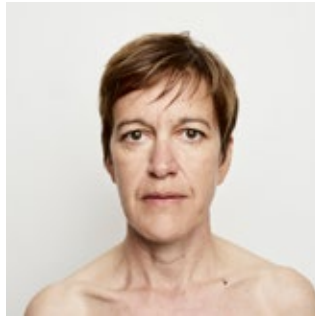
**MALMÖ
STADSTEATER**

**MALMÖ
LIVE
KONSERTHUS**

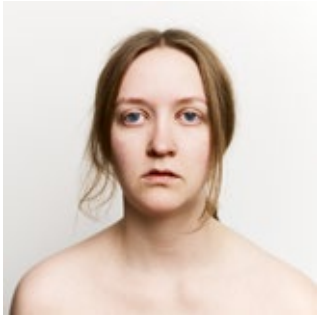
Mari Götesdotter

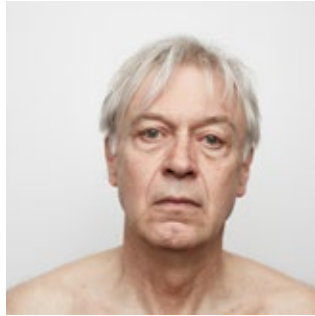
Cecilia Lindqvist

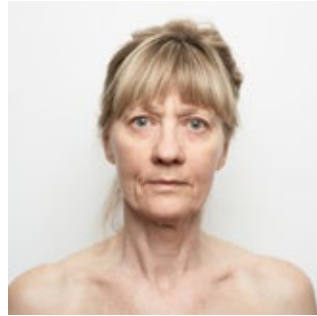
Viktor Nyström Sköld

Astrid Drettner

Hans-Peter Edh

Kerstin Andersson

ETT SAMARBETE MELLAN MALMÖ STADSTEATER OCH MALMÖ LIVE KONSERTHUS

URPREMIÄR 9 OKTOBER 2021 I KUBEN PÅ MALMÖ LIVE KONSERTHUS

TEXT Hanna Nygren

REGI Sara Cronberg

MUSIKALISKT ANSVARIG Daniel Hansson

ARRANGEMANG OCH KOMPOSITION Daniel Fjellström

DIRIGENT Mari Götesdotter

KAPPELLMÄSTARE Daniel Hansson och Danny Purcell

SCENOGRAFI OCH KOSTYM Malin Kihlberg

MASK Elisabeth Karlsson

LJUSDESIGN Robert Claesson

VIDEODESIGN Stefan Stanišić och Jesper Berger

KOREOGRAFI Melker Sörensen

DRAMATURG Amanda Fromell

I ROLLERNA

ORTRUD MANN – Mari Götesdotter

ELSA WINGE – Cecilia Lindqvist

KONSERTMÄSTARE MAYER – Viktor Nyström Sköld

FLÖJTIST MÅNSSON – Astrid Drettner (*praktikant Teaterhögskolan Malmö*)

2:A KLARINETT KARLSSON – Hans-Peter Edh

SLAGVERKÄRE VOGEL – Kerstin Andersson

ÖVRIGA ROLLER I FILMAT MATERIAL – Ensemblen

HIPPODROMTEATERNS ORKESTER – Malmö Akademiska Orkester

INSPELAD SÅNG – Sara Swietlicki

VÄLKOMNA TILL MALMÖ LIVE KONSERTHUS!

Det är ett unikt år på Malmö Live fyllt av hopp, känslor och upplevelser. Som ett led av att vi i Sverige år 2021 firar 100 år av kvinnlig rösträtt, gör vi en stor satsning vid namn 100 kvinnor, 100 år. Syftet med denna satsning är att vi ska hylla och lyfta fram kvinnor inom musikbranschen och därmed också stärka musiklivet i landet. Det kommer att genomföras ett tjugotal programpunkter som en del av temaåret, och *Ortrud Mann* som produceras tillsammans med Malmö Stadsteater, är en av de största.

"Även om det sakta går framåt så är musikbranschen fortfarande ojämställd, och det vill vi påverka! Vi är mycket stolta över att producera Ortrud Mann tillsammans med Malmö Stadsteater. Det är en viktig föreställning och Ortrud är ett fantastiskt exempel på en kvinna som trots motstånd vågade tro på sitt konstnärskap", säger Karin Karlsson, programchef på Malmö Live konserthus.

”MAN TÄNKER INTE PÅ ATT DU ÄR KVINNA!”

”Ortrud Mann var inte typen som klagade”, säger de som kände henne. Hon var en person med naturlig pondus och hon beskrivs som levnadsglad, modig och fartfylld. Hon tyckte om att jaga och att köra bil, och hon älskade att dirigera. Som hon själv beskrev det: ”Att öppna en symfonikonsert är som att gå in genom en port, som att komma in i ett underskönt landskap. Har man en gång spelat på det klangsköna instrumentet som heter symfoniorkester så finns det inget annat instrument som räcker till.”

Ortrud Mann föddes år 1917 i Åkarp utanför Malmö. Pappan Herman Åkerberg var kantor i Caroli kyrka i Malmö, mamman Olga var sångerska, systemen Judith skådespelerska och hennes bror Staffan Åkerberg pianist. Hon utbildade sig på Musikaliska Akademien i Stockholm där hon tog organistexamen, musikleärexamen och kantorexamen. Hon studerade för den berömde dirigenten Tor Mann (1894-1974) som hon några år senare också gifte sig med.

Ortrud fick sitt namn efter trollpackan i operan Lohengrin, för att hennes pappa tyckte att hon såg så bister ut när hon föddes och var så svarthårig och ful. Men en vän till familjen tyckte att hon hade mer gemensamt med operans goda och väna huvudperson och kallade henne därför för Elsa. Verklighetens Ortrud Mann var dock inte särskilt förtjust i Wagners musik. Hon tyckte mer om Sibelius, Berwald och Nielsen. Men den här pjäsen är heller inte en biografi.

Istället är den ett försök att skildra ett ögonblick i tiden som det inte riktigt går att veta hur det var. Den är en fantasi om hur det var att komma som första kvinna till en helt mansdominerad bransch.

Tidigt i arbetet med pjäsen pratade jag med en musiker som spelat för Ortrud Mann på Malmö Stadsteater i mitten av femtiotalet. Han var 16 år gammal då. Under hela vårt samtal insisterade han på att hon inte var dirigent. Hon var ju skolfröken, musiklejarinna, hon visste inte riktigt vad hon gjorde. Jag protesterade: I mitten av femtiotalet hade Ortrud redan jobbat som dirigent i över 10 år och hon hade dirigerat många av Sveriges främsta orkestrar. Hon hade haft fast anställning som kapellmästare på både Malmö Stadsteater och på Oscarsteatern i Stockholm sedan det första jobbet på Hippodromen 1944. Men musikern höll kvar i den bild av henne som han hade fått då, för sjuttio år sedan.

Söndagen den 6e september 1959 skriver Dagens Nyheter i ett reportage om Ortrud Mann:

”Vilken är den finaste komplimangen en dirigent kan få? Ortrud Mann har sällan blivit så glad som när Joel Berglund efter en orkesterkonsert i Göteborg utbrast – Man tänker inte på att du är kvinna!”

Jag hajar till när jag läser artikeln. Nästan exakt samma formulering har jag nämligen precis läst i en examensuppsats från Kungliga Musikhögskolan. Skillnaden är att den uppsatsen är från år 2020. Dirigenten My Steneby har intervjuat kvinnliga

Foto: Bilderi Syd

dirigenter om deras upplevelser under utbildningen. En av dirigenterna, som hade gjort stora framsteg med sin slagteknik, fick höra ”Nu tänker jag inte ens på att du är kvinna”. I uppsatsen skriver Steneby att ”citaten synliggör inte bara ett nedvärderande av femininitet och kvinnors kroppar utan också hur den kvinnliga kroppen konstrueras som ett hinder för att bli en skicklig dirigent och att kvinnlighet är något som behöver neutraliseras.”

Det finns naturligtvis mycket att berätta om Ortruds liv och person. Men det som

slog mig när jag började arbeta med den här föreställningen var att 77 år efter att Ortrud Mann klev in genom dörrarna på Hippodromen som Sveriges första orkesterdirigent så är det fortfarande ovanligt med kvinnliga dirigenter och de som finns möter fortfarande ett stort motstånd. Och även om hon inte var typen som klagade så tror jag att det hade gjort henne förbannad.

HANNA NYGREN,
dramatiker

REGISSÖREN SARA CRONBERG BERÄTTAR OM TANKARNA OCH ARBETET KRING ATT SKAPA FÖRESTÄLLNINGEN.

Varför en föreställning om just Ortrud Mann, hur uppkom idén?

– Min första idé var egentligen att göra en berättelse om en kvinnlig dirigent och det första mötet med en ny orkester. Vad händer i det mötet med många viljor, många känslor och många dolda maktstrukturer. Vad finns det att locka fram under de första minuterna av ett sånt möte? Det tyckte jag var en spännande situation och jag gick in till Kitte (Wagner, teaterchef) och sa att jag ville göra en berättelse om en kvinnlig dirigent. Och sedan letade vi och då visade det sig att Ortrud fanns och att hon faktiskt arbetat på Hipp, samma arbetsplats där vi befann oss. Det var så det satte igång.

Vad kommer publiken att få uppleva, vad är det för typ av föreställning?

– Ja vi prövar ju att göra något som jag själv faktiskt aldrig har sett förut. Den klassiska musiken har jättestor plats och det handlar om musik, och orkestermedlemmarna är på scenen hela tiden. Samtidigt är det en berättelse vi berättar, så jag vet egentligen inte vad jag ska kalla det. Det går inte riktigt att definiera, det är både drama och musik, men det är ju inte musikal, det är inte opera, det är inte musikteater. Det är en mix av

symfonisk musik och drama. Publiken kommer att få se hur orkestern jobbar för att realisera ett verk, deras dagliga arbete helt enkelt. Vi får också en inblick i Ortruds egen värld och hur hon ser på musiken. Vi berättar två verkligheter för publiken, både hennes musikaliska värld och även den realistiska världen där hon arbetar med orkestern. Sedan arbetar jag alltid med videodesign för att förstärka en upplevelse eller känsla. De lite längre musikstyckena i föreställningen blir visualiserade med hjälp av videoprojektioner.

Varför känns en föreställning om Ortrud Mann viktig att göra idag?

– För det första är det ju jättekonstigt att man inte hört hennes namn förut. Det är många som inte vet vem hon är. Bara att belysa och sätta strålkastaren på henne tycker jag är en viktig sak. Sedan vet jag att vi inom teatern kanske tar jämställdhetsarbete för givet för vi har jobbat ganska mycket med dessa frågor under de senaste åren. Men inom musikvärlden finns det väldigt mycket kvar att göra, och det tycker jag det är värt att belysa med den här föreställningen. Sedan hade den inte gått att göra om vi inte samarbetat med Malmö Live och Malmö Akademiska Orkester. Om vi vill ha både musik och drama då behöver vi vara

flera parter för att skapa det. För att växa konstnärligt behöver man ju varandra för att göra stora konstnärliga produktioner.

På vilket sätt har personen Ortrud Mann fungerat som en inspirationskälla för dig, och kan hon bli det samma för publiken som ser föreställningen?

– Jag känner ju inte henne personligen, men av det vi har hittat på runt omkring henne så är hon en person som inte har koll på vilka maktstrukturer som finns.

Det kan vara ganska bra att inte ha koll på det, för annars kan man aldrig göra det man egentligen vill. Försöker man avläsa och avkoda allt hela tiden så blir man ju också rädd. Och i vår föreställning är hon någon som kör sitt eget race. Hon måste ju tyvärr lära sig vad som gäller men hon kommer in med en energi och ovetskap som kan skapa kreativitet och mod. Det är inspirerande!

MUSIKALISKA VERK I FÖRESTÄLLNINGEN

Richard Wagner – *Ur Lohengrin, akt 3, scen 1: Prelude*

John Fernström – *Ur Den kapriciöse Trubaduren: Giocoso*

John Fernström – *Ur Den kapriciöse Trubaduren: Finale*

Richard Wagner – *Ur Lohengrin, akt 2, scen 1: Erhebe dich*

Richard Wagner – *Ur Lohengrin, akt 1, scen 2: Einsam in Trüben Tagen*

John Fernström – *Ur Den kapriciöse Trubaduren: I Preludium*

Richard Wagner – *Ur Lohengrin, akt 1: Prelude*

Daniel Fjellström – *Wagnerimprovisationer, Scenmusik med tematiska motiv från Lohengrin*

**”EN ORKESTER ÄR SOM EN
KATT, NI KAN INTE KLAMPA
IN OCH KLAPPA DEN UTAN
ATT DEN HAR FÅTT NOSA PÅ
ER FÖRST.”**

MUSIKER MALMÖ AKADEMISKA ORKESTER

FLÖJT

Urszula Hebda
Ida Lindberg
Amanda Ripa
Thea Lundbäck

OBOE

Hanna Remle
Johan Persson
Emanuel Bengtsson

KLARINETT

Ella Kjellberg
Fanny Lundvik
Ebba Eriksson

FAGOTT

Eva Cecilia Salmonson
Charlotte Naden

HORN

Johan Hermansson
Mehmed Jakic
Ruby Triemstra
Josefin Lindström

TRUMPET

Pontus Djärf
Erik Hultstran Ahlin

TROMBON/TUBA

Alexander Libot
Anton Haväng
Klara Larsson
Mattias Nyström
Christian Halvorsen

SLAGVERK

Cristoffer Nilsson Breman
Jacob Aurell
Daniel Alin
Olof Samuelson

VIOLIN 1

Paula Zarén
Paul Slawik
Per strandberg
Emmy Helander
Emma Hultqvist

Hanna Ericsson
Ingrid Knutsdotter Thulin
David Westerdahl
Marie Lëndelová
Emma Roos
Sara Terzic

VIOLIN 2

Linnea Hedström
Elisabeth Wareborn
Erika Johansson
Joline Sandmark Dante
Lydia Viktorsson
Åsa Berglund
Anna Fallgren
Simon Winter
Alexandra Norrback
Frida Rosén Babarik
Linnea Loserius

VIOLA

Irina Carlén
Emina Hrustic
Roland Zinkernagel
Boel Sandskär
Mattias Rydenfelt
Lovisa Aspenberg
Karin Pola

CELLO

Oskar Valeberg
Olof Samuelson
Joakim Stenhammar
Hedvig Magnusson
Victor Pastorino Nyman
Margit Birken
Marit Mevold
Elin Bjarsell
Henrike Fabienne Resch
Malin Fält
Kristina Löfstedt
Clara Ljungkvist

KONTRABAS

Viktor Auregård
Mats Berg
Andreas Grönberg

EXTERNA MUSIKER

VIOLIN 2

Inga Zeppezauer

VIOLA

Allan Jonasson och
Jonathan Åkesson

KONTRABAS

Sebastian Nordström

**”DU MÅSTE VARA DUBBELT SÅ
BRA OCH JOBBA DUBBELT SÅ
HÅRT SOM ALLA ANDRA.”**

MALMÖ STADSTEATER

INSPICIENT Kristian Larsson
SUFFLÖR/PRODUKTIONSASSISTENT
Karin Hernbrant
PRODUCENT Isabella Posse Boquist,
Lisa Ericstam

ANSVARIG SCENMÄSTARE Henrik Gandsjö
SCENMÄSTARE Pontus Karlsson
SCENTEKNIKER Gigi Sanadiradze
LJUDESIGN Jonathan Flygare
LJUTEKNIKER Andreas Nilsson
VIDEO Jimmy Nilsson
LJUSTEKNIKER Johanna Lindborg,
Marcus Gustafsson
REKVISITÖR Åsa Isacson
PRAKTIKANT SCENTEKNIK Julia Friberg

KOSTYMKOORDINATOR Marie Jonsson
SKRÄDDARE Max Osvald Denizou, Anja Svärd
PÅKLÄDARE Gyöngyi Balazs,
Lovisa Meuwisse, Jessica Kiaer
MASKELEV Leona Snellman

KOORDINATOR SMEDJAN Niklas Gagner
KOORDINATOR DEKORMÅLERI Max Kensell
KOORDINATOR SNICKERI Johan Germansen
TAPETSERI Ida Enebo
SPECIALEFFEKTER Magnus Nilsson
SCENOGRAFISK PROJEKTLEDARE Dan Sörensen
DEKORATELJÉCHEF Erik Pilesjö,
t f Henrik Martinsson

KOMMUNIKATÖRER Erik Roman,
Carin Hebelius, Irene Pelayo Lind
SERVICEANSVARIG Inger Börjesson
FÖRSÄLJNINGANSVARIG David Ringqvist

INNESÄLJARE Sofie Åström
FÖRESTÄLLNINGSFOTOGRAF Emmalisa Pauly
PORTRÄTTFOTOGRAF Johan Sundell
PROGRAMLAYOUT Isabel de Joungé
TRYCK JustNu, Malmö

MARKNADSCHEF Jenny Bång
CHEFSPRODUCENT Lisa Ericstam
TEKNISK CHEF Jerker Pyron
CHEF KOSTYM- OCH MASKAVDELNINGEN
Paola Billberg Johansson
FÖRESTÅNDARE KOSTYMSERVICE Gyöngyi Balázs
LJUSANSVARIG Robert Claesson
STÄDLEDARE Rinna Lövgren
EKONOMICHEF Anette Zetterlund

CHEFSASSISTENT Agneta Nessrup, Kattis Blanking
TEATERCHEF OCH ANSVARIG UTGIVARE
Kitte Wagner

MALMÖ AKADEMISKA ORKESTER

ORKESTERINSPICIENT Viktor Auregård
ORKESTERPRODUCENT Anna Mellander

MALMÖ LIVE KONSERTHUS

PRODUCENT Emma Bolin, Sofia Nilsson
MARKNADSKOMMUNIKATÖR Michaela Ekelund
ANSVARIG VISUELL KOMMUNIKATION
Kajsa Bergergård Bartosch
TEKNISK PLANERING Mattias Tufvesson
TEKNISK FÖRPRODUKTION Per Frisell
LJUTEKNIKER Calle Westerlund
**PROGRAMCHEF MUSIK, KULTUR OCH
MÖTESPLATS** Karin Karlsson
**VD, KONSERTHUSCHEF OCH
ANSVARIG UTGIVARE** Maria Frej

FOTOGRAFERING OCH LJUDUPPTAGNING ÄR
AV UPPHOVSRÄTTSLIGA SKÅL EJ TILLÅTEN.
VAR VÄNLIG STÄNG AV MOBILTELEFONEN.

Malmö Stadsteaters verksamhet finansieras i huvudsak med bidrag från
Malmö Stad och Region Skåne (inkl Staten via kultursamverkansmodellen).

MALMOLIVE.SE
MALMÖSTADSTEATER.SE